

L'Estat Català ★

PUBLICACIÓ D'ORIENTACIÓ NACIONALISTA

Direcció: FRANCESC MACIA, Diputat

MANUAL DEL LEGIONARI

*Però si llur resolució és la de continuar amb el camí emprès,
sapiguen que'l nostre determini és pres des del començament
i que nosaltres estem disposats a morir*

Mac Swiney

El legionari de l'Estat Català té de començar exercint la seva vocació heroica per la llibertat de la Pàtria, per ell mateix.

El legionari s'imposarà per la voluntat. Serà la voluntat mateixa.

No s'entregarà al vici. No jugarà, no beurà, no es prostituirà. El seu cos serà la més bella expressió de bellesa i fortitud.

—Fortitud física i fortalesa d'esperit.

—Un esperit pur i recte.

—Un cos ple de bellesa física i dur com els penyalars de les nostres muntanyes.

—Ulls grisos, de ciutat; ulls blaus de les costes marines, ulls negres del

camp. Ulls forts, ulls durs, ulls somniadors. De la vostra mirada n'espera la Pàtria. No decaiguen en lassitud. No guaiteu l'abim sinó per ultrapassar-lo.

L'enemic setja el teu esforç. No facis traïció a la teva Pàtria. Es cent cops preferible llençar-te davant una línia de baionetes, que damunt la dona inmonda que et degenera a tu i a la teva raça.

Conreua l'esport amb els ulls fits al bé de la Pàtria.

Entrenant-te espera el dia que l'esport esdevindrà violent.

Doncs, no hi ha pau sens sacrifici, ni sacrifici sens vocació heroica.

Mostra a l'enemic la teva ànima pura; però indomable a totes les extorsions.

El teu esforç no té d'ésser una sacudida histèrica, sinó el resum de la teva voluntat fermissima.

No t'entretinguis; que és tornar enrera.

Cal que perseveris contra tot obstacle.

Si caus en la lluita no desesperancis; aixeca't altra volta.

I una i mil voltes més.

Perquè si caus definitivament, la raça passarà damunt les teves cendres triomfadora.

Una sola vida donada a la llibertat de la teva Pàtria, és estel precursor de la victòria definitiva.

Cal la pujada fatigosa, per a gaudir del cim venturós.

La teva voluntat té d'encaminarse vers l'assoliment d'aquest cim; per inaccessible que et sembli.

—Pensa que en aquesta lluita tens un amic fidel que no et deixarà fins a la victòria. Es la Naturalesa. El teu esforç va d'acord amb ella i tot ço que tu faràs per la teva Pàtria, no serà altra cosa que el seu manament inextingible.

—Ja ho veus si n'ets de fort. I encara tems?

—Molta reflexió i molta gosadia.

—Enlaira els ulls! Tot ço de baix és podrit! Un jove patriota no és ni un interventor de barri ni un polític rural.

Mira si són amples les nostres muntanyes, per a que el teu esforç es redueixi a n'aquesta miserable condició!

No facis, doncs, de polític ni tampoc de versaire de circumstàncies. Rizal va escriure la seva millor composició, damunt la terra del camp de Bagumbazàn, un jorn el matí, quant

el sol eixia darrera l'immensitat de l'Oceà.

I Terenci Mac Swiney la seva millor oda, la més profundament humana, la va descriure majestuosament a la presó de Brixton.

Fes que la teva voluntat arrelhi fortament a la terra.

Així els vents tramuntanals no arrencaran l'arbre del teu voler.

Perquè un dia vindrà que la teva fortalesa serà posada a prova.

Mentretant dedica't al treball de cada dia. Un dia vindrà que dalt de la carena i sota el cel parpellejant d'estels, hi flamejarà la primera foguera.

Mils i mils de compatriotes sentiran, llavors, batre els seus cors sota una emoció immensa. Felic aquell patriota que podrà esguardar aquell instant. Fins el vent de la terra ens durà el clam dels morts, que també hi voldran ésser. I una remor creixent, sortida de valls i torrentades arribarà a les nostres orelles; oint-se el clam de centes generacions que soterrades s'aixecaran en paorós allau en aquella hora de vindicació i de justícia.

—Jove legionari! Espera amb els ulls fits dalt de la carena a n'aquesta hora venturosa; però esperant-te feste digne mentretant d'aquesta vocació heroica que penses assolir.

Endavant! Endavant sempre!

Mai tindrem amor an els que volen pendre'ns lo nostre, mai allargarem la nostra mà d'amics, sinó an aquells que com amics ens tractin.

Antoni Suñol
Ex President
de l'Unió Catalanista

L'Estat Català

Publicació quinzenal
Subscripció a Catalunya
3 pessetes semestre

S'admeten donatius per a estendre nombres francs

Propagueu-lo!

ACCIÓ NACIONALISTA

Girona. — Joventut Nacionalista Radical. — «Joventut Nacionalista Radical de Girona! Comença una època nova en la política de la nostra terra! Beneficis siguin els enemics que han donat força als nostres braços! Vosaltres sou joves, esteu cridats a veure el més gran de tots els dies: Catalunya vol redimir-se i emancipar-se, no vol ja per un dia més ésser dominada per la més repugnant de les polítiques i el més infamant dels caciquismes, que han foragitat les nostres llars i han arrencat de la nostra terra tots els amors, i vosaltres esteu cridats a veure, com, amb al sacrifici de tots, aquestes vergonyes acabaran, el dia del triomf de la nostra causa: L'INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA. No desanimeu davant el sacrifici, joventut és lluita, una vida sens dolors, no és una vida pròpia de l'home. Morir per la llibertat és viure eternament.

Joves de Catalunya!

Joventut Nacionalista Radical de Girona: capaciteu-se físicament i intel·lectualment, un fort cos és l'hostatge d'una bonica ànima. Actuen d'una manera decidida i franca, declaren la guerra a tot quan sigui corrupció i vici, sigui qualsevolga el seu origen. Renuncien a tot favoritisme, un per tots, i tots per un. Combaten tot obstacle per la pureza del pensament i de les accions.

Finalment: contribuïu amb tota l'ànima a l'independència de Catalunya, fonament i garantia del progrés polític, social i moral de la nostra terra. Feu arribar aquesta veu al poble, feu-la conèixer als nostres obrers, ja que si el problema social és un problema de llibertat, abans ho és el del opressor i el del oprimit. Feu sentir el vostre crit arreu del món: que tothom sàpiga que aquí hi ha un poble que sent, i un poble que sent és un poble que pensa i un poble que pensa no pot ésser per un dia més un país esclau.

El nucli radical de L'ESTAT CATALÀ és el mitjà revolucionari per a portar a cap la nostra obra. Visca L'ESTAT CATALÀ i la ben pròxima República Catalana!

Coratge i endavant!

Vostre per la causa de Catalunya
FRANCESC MACIÀ

Aquesta Agrupació, prepara pel vinent 6 d'agost una festa patriòtica; amb motiu de col·locar a l'antiga Plaça de la Constitució, una artística placa; deguda a n'En Xavier Nogués, el dibuixant notabilíssim; que dirà: Plaça de Mossèn Jacint Verdaguer. Farà el parlament d'entrega a n'aquell Municipi En Ventura Gassol.

Sant Sadurn de Noya: Exit immens va ésser l'obtingut amb el míting d'afirmació nacionalista radical i alhora d'homenatge al ex candidat nacionalista senyor Grant i Sala. Sardanas al matí; banquet entusiasta i míting esplendorós a la tarda i a la plaça pública. Hi parlaren, davant de més de dos mil persones, En Ollé i Bertran i Llangort per «La Tralla», Gran i Ros per «Beneficència Catalana», Riera i Puntí i Roig i Pruna, «Unió Catalanista»; Duran i Albesa per l'Organització de L'ESTAT CATALÀ; i Salvador Salat pels de Vilanova i l'ex candidat Grant i Sala.

Esperem i som convençuts que la sembrada serà fructuosa.

Es preparen mítings a Solsona, Seu d'Urgell, Igualada, Piera, La Bisbal, Cornellà i Sant Feliu de Llobregat. Està vist que som uns «trabucaires» inaprofitables.

Nació Catalana

Any III

Santiago de Cuba, Febrer de 1923

No. 18

L'EMIGRANT

Montjuïc estava baix sos peus. La perspectiva que donava la ciutat era immensa; asseguts damunt una roca en el lloc més alt i estret, semblaven estar en un abisme, pare i fill.

El vent l'runzia, i com pujant al cim, espesses polvorades semblaven convertir-se amb boires; aquella immensa planúria, coberta per complert de tan grans i bells edificis, sobreixint els campanars i les nombroses xemeneies, encantava de debò an En Josep que absort s'ho mirava; l'incansable soroll que fa el borgit de la gran ciutat anava a fondre's a ses oïdes, deixant al cor de abdós dins la més gran nostalgia i En Pau amb el pensament fix en un sol lloc, segurament, digné plé d'emoció i de patriotisme:

—Fill meu; he volgut dur-te aquí, en aquest moment tan solemne, que ho és en veritat per als dos, perquè aquí mateix és on tantes voltes hi meditava el meu pare i aquí és també on quantes i quantes vegades, hi he trobat tranquil·litat per la meua ànima! Aviat em deixaràs; és pel teu bé; és un deure teu; fes-te home, no perdís el temps i si-gues ans que tothomrat tota la vida. Escolta, Josep: escolta la veu del teu pare que creu és un deure seu dir-te el que pensa i obrir-te les portes del seu cor de bat a bat; mira'm valerós; i, acallant la veu del amor, mirant si vols, i atén a un amic; vull que gravis les meves paraules al teu cor i a la teua ànima, per que en recordar el dia de demà al teu pare, et sentis orgullós i recordis satisfet la lliçó d'aquest vespre. ¡Qui sap sigui l'última que rebis, de viva veu del teu pare!

Veu fill meu, aquesta gran ciutat que tenim enfront, i que tant et meravella? Ja ho saps; és Barcelona. Ella és la gran imatge i solament ella ja fa immortal el gloriós nom de Catalunya fou un dia Nació Independent i avui esclava del Poder Central que coneixes i saps trepitja i menypreua, tot xo nostre: lleis, costums, idioma, etc. Aquesta pàtria opressora, aquesta Espanya podrida, sé, doncs, nostra mortal enemiga; combatre-la per defensa de la pròpia és lo que de tu espero; recorda que per culpa d'ella, tens ara que allunyar-te de mi; els dos hem de fer un grandíssim penós sacri-

fici; quedant-me aquí sense el meu únic fill que tan aïmo i tu allunyan-te de [mi sense poder gaudir d'aquesta companyia paternal que tans anys has disfrutat, veint-te obligat a aventurar-te en nous indrets que no coneixes i que sens dubte trobaràs sembrats d'espines; però deus fer-ho; ans que servir un Rei que no és el nostre, i ans que combatre per aquest i en contra d'altra pàtria que és tan digna d'ésser lliure com la nostra, bé devem d'acceptar aquest sacrifici que enc que llastimós i crudel, et lliura al menys de tal vilesa.

Tu ets la meua viva imatge i els teus sentiments m'arriben fins a l'ànima; per això és que'm trobo valerós, perquè veig en tu nostra raça, veig bullir en tes venes aquesta roja sang netament catalana.

En Josep granment emocionat per aquets comandaments, acota el cap en senyal de respecte mentre grosses llàgrimes cauen cara avall del futur soldat de Catalunya; la sang catalana que du a ses venes agafa una activitat indescriptible sentint en tot el seu cos un gran pessigolleig... —Juro, diu, davant de vós i Déu del cel, a quins dec la meua existència, que serà ma vida per la pàtria catalana— i aixecant-se i extenent sos braços a son pare queda, amb aquest, confós en una llarga abraçada.

Un soroll llunyà distreu llurs atencions; veus d'aquella immensa profunditat, ressonen en ses oïdes i En Pau excitat per l'emoció que li produeixen exclama:

—Escolta Josep! Sents aquests cants? És el poble català; son les joventuts de la nova Catalunya, que serven el patriotisme en ses cors cantant l'inoblidable c. it dels Segadors. Sents aquest,—Bon cop de fals?—Doncs és el que un dia donà ressonant victòria a nostre poble enfront de l'opressor; es el «Cop» que donà ressonar novament pera reconquerir l'ESTAT CATALÀ.

Pressento, fill meu, o grans mals o grans beneficis a nostra terra; els homes es deixondeixen i al deixondir-se, reclamen amb justícia ço que ahir ens robaren; som pocs, si; però podem fer molta feina; dret, justícia, raó ens en sobra i davant la voluntat del poble, que no hi manca, la força enemiga deurà de rendir. No creguis, fill meu, que

això sigui un somni, d'una imaginació calenta; és una realitat que radica en el cor de tots els catalans. Orec, que l'esclavitut dels pobles s'acabi i, Catalunya fes, fill meu, que torni a ésser Independent...

Les últimes notes de Segadors, finien i al fondre's en ses oïdes, sentides llàgrimes omplenaven els ulls de pare i fill tot retornant, ja a avençada vetlla, vers la ciutat.

El dia següent, un dia plàcid del mes d'Agost, era el destinat per quedar gravat en el cor de tan dignes patriotes. Havia arribat l'hora de partir; el comiat fou indescriptible i ressonen encara les últimes paraules que en mig de llàgrimes llençà l'inconsolable pare:—Fill meu, compleix ton deure de català, siguis allà on siguis; i així, si algú dia els teus fills tenen que maleir l'esclavitut de sa pàtria, no puguin maleir el seu pare, ni el teu. Viu i fes-los viure per la pàtria!... Adéu!

Deu anys feia que En Josep romania a terres llunyanes i en aquestes, quantes i quantes necessitats hi havia passat el pobre Josep! Els pressentiments del seu pare eixien tots a la realitat: El camí que empenqué al bon món el trobà sembrat d'espines; la lliçó que escoltà del seu pare, oh trista realitat! fou com aquell pressentí; Catalunya estava revolta i en aquesta hi havia també l'esperit d'En Josep que, enc que lluny, li bullia la sang de ses venes com en plé camp de batalla.

Les últimes ratlles de una lletra que rellegí, l'excitaren més: era del seu pare i li deia: «Estimat fill: no tinc pas noves teves i poc fa que vaig escriure't; no obstant avui torno a repetir-te que vinguis; jo encar estic malalt i Catalunya, oh, encar ho està més que jo! I més que jo, també ella et necessita; cada dia hi ha destorbs i enfront de la malaltia tirànica va aixecant-se el remei lliberador; Els catalans han comprés que el dret a la rebelió, per la llibertat és un deure; el més imperios dels deures, *supremalex*.

Espanya ha tancat la porta a la reforma a que aspira Catalunya i al tancar aquesta ha fet que s'obris la porta de la revolució.

El capdill de «La Lliga» queia a les fosques perquè dú la bandera de la solució harmònica.

El poble sap que l'enemic no se'l venç agenollant-se davant d'ell, sinó obligant a ell a fer-ho; que en les luites de la plaça pública, el cap que amb més bravura s'aixeca és el que triomfa. Nostre poble amb tot i la malaltia que sofreix ha fet i fa reluir la virtut en ell innata, l'anhel de llibertat;

Patriotes!

L'Oficina de Redacció i Propaganda de «L'Estat Català», està editant les següents fulles de propaganda:

El segon tiratge del «**Catecisme del Jove Patriota**» (edició econòmica).

La Nostra Sang - Fulla de divulgació nacionalista.

Manual del Legionari - Amb la reproducció del gravat; que avui insereix la nostra publicació.

ara podran matar-nos si vencer-nos però mai podrà Espanya arrencar-se el punyal que li hem en-sorrat en el cor.

El teu pare et demana que vinguis. La Pàtria t'ho exigeix. Pau Aleix».

Pocs dies després En Josep complia el manament del seu pare, i mes tard, l'última exigència de sa Pària.

FRANCESC TORRAS I IERA

SECCIO OFICIAL

L'estat de salut del nostre capdill infadigable Francesc Macià, ha tingut aquests dies una recaiguda sens ulteriors conseqüències, però que li priven d'assistir a la intensa propaganda radical que sota la divisa d'Estat Català s'està realitzant per tot Catalunya.

Un parèntesi de calma, pot refer la seva salut que tan immillorable li desitgem tots els patriotes. Així comuniquem a tots els nacionalistes radicals que el nostre il·lustre patriota sortirà ben aviat per a la frontera de França.

Hem de posar en coneixement de tots els nacionalistes radicals que ha sigut empresonat, acusat del delictes de pertinença d'armes, el nostre germà caríssim, en la causa santa alliberadora, En Josep Clapés i Sureda.

Cal que tots els bons nacionalistes contribueixin a l'acció meritíssima que a favor d'ell, realitza l'Associació Catalana de Beneficència, (Canuda, 14, pral).

COMENTARIS

L'Esplet nacionalista

Ressoni arreu de Catalunya la nostra veu de joia per la resposta vibrant que troben les nostres propagandes. Gràt ens serà a tots l'ampla comunió aplegada sota l'idea motriu d'Estat Català. L'esplet nacional intens vivifica nostra obra i arreu per pobles i vilatges, grups nacionalistes s'arreceren sota els plecs de la bandera que deu dur-nos al combat per la victòria.

Tenim de bon principi que els guanys immediats o particular assolibles en la lluita política mesquina, reduïts la nostra obra generosa a una simple prova-tura dels idealistes de sempre. Un convenciment intern guia avui les nostres passes, convenciment nascut a l'escalf del ressò que les nostres veus troben.

Hem llençat l'idea fructífera al terra, cal el bon conreu per a esperar-ne la collita abundant. No ens importa amb tot i dubtar-ne, per la eficàcia de la nostra campanya, que un enderroc momentani ens obligués a recomençar de bell nou l'edifici imaginat. Tenim l'esperit sadoll de la puresa de l'idea i de la repugnància amb qualsevol política pactista, ço que ens importa és el guany de les ànimes, l'infiltració que renacio-

nalitza les generacions. Bell serà el goig de bastir-ne l'ample casal de nostra terra damunt tan sòlids fonaments.

Si una temor poguessim tindre, tan sols fora la de la mateixa força expansiva nostra, perquè cal que les posicions guanyades sien baldrons inadaptables a tota correntia forana. Cal l'individu, l'home, que a l'unisson dels nostres batecs col·labori decididament en l'obra d'apropar-nos al deslliurament de la Pàtria. Cal, per tant, el deslliurament de les consciències catalanes del pes de l'esclavatge anímic.

Volem i volem és nostre lema, nostra bandera de combat no circumscriu a una actitud política sectària. Acceptem tots els retrets que els espanyols ens puguin fer, perquè aquests són nostre goig més intens, mes rebutgem els que se'ns facin en nom de Catalunya, perquè per ella la nostra ànima, el nostre cos serà ofert en sacrifici.

No som trabucaires ni escorçons que

esperem la caiguda del company per a rosegar-li les entranyes, no hem vingut a interrompre cap actuació externa a la nostra perquè no hem sentit el despit, en hores per sort passades, d'ésser pocs, car la flama intensa d'un patriotisme que ha fet de guiatge tots temps els nostres esperits.

Voliem l'ampla col·laboració, per no saltres sempre oferta en tota obra de arrel catalana, per a, sense interdictes de tasca política particular, caminar agermanats vers la deslliurança. Si d'actituds contràries en nasquessin topades, seqüències inevitables de ço que suara comentàvem, no fórem nosaltres els culpables. El respecte mutu entre tots els que convivim, essent allunyats en altres aspectes, en un ideal de llibertat, guia nostres passes.

La nostra idea és humana, és real, respon en absolut a l'estat de Catalunya per a bastir-la tot català, tot home pot venir-hi. No fem confessió prèvia de

Els "Trabucaires" a l'alta muntanya

Mitings a la Lleida alta, organitzats per

"Joventut Sportiva Catalunya" de Solsona

Oliana - Solsona - Bassella - Pons i Seu d'Urgell

Dies 12, 13, 14 i 15 d'Agost

ORADORS

P. Llangort per "La Tralla".—Joan Rusinyol, "Estudiants d'Esquerra Catalana". — Daniel Cardona, i D. Roig i Pruna, "Unió Catalanista". — Lluís Escalé, "Joventut Democràtica Nacionalista".—Salvador Salat, Arístides Danyans i FRANCESC MACIÀ per "ESTAT CATALÀ"

(L'assistència d'En Francesc Macià, depèn del seu actual estat de salut).

les seves creències, ni de la seva procedència territorial. L'individu, l'agrupament poden entrar sentint tan sols l'anhel de deslliurar un poble junyit a un altre poble.

No sentim l'ubriaguesa, com alguns es temen, d'una revolta immediata, sinó d'una revolta propícia. Anem a constituir un Estat enfront de l'Estat que ens domina, no avui ni demà sinó quan la ocasió ho demani. Hem proclamat la revolta dels esperits perquè definitivament es treguin la carcassa de l'espanyolització actual. Anem a fixar les normes d'actuació en matèria nacional dels sectors de diversos sentiments polítics que ens segueixen, sense limitar llur característica ni llur actuació i així anirem dia per dia servant les posicions conquerides i en comú acord fixant els caires especials del nostre viure, mentre ve l'hora.

L'esplet que respon a nostra veu ens acompanya, si l'idea no fos pura, no havent-hi guany immediat, no s'aniria aixamplant el cercle de la nostra irradiació. Aquest esplet ens assegura l'avenir.

ESMENTADOR

De «L'Ideal» de Lleida

Acció Catalana a Lleida

Fa pocs dies que *La Publicitat* en una de ses editorials, comentava la jornada parlamentària en la que hi intervingueren tres oradors de tònica i tendència tan diversa com els senyors Martínez Domingo, Pla i Daniel i Macià.

Res ens interessa reproduir els comentaris que el confrare deia, amb motiu del discurs dels dos primers. Si ens sorpren gué que les manifestacions del Sr. Macià en el Congrés, meressuessin l'afirmació de que el popular diputat per Borges Blanques, havia atenuat el seu radicalisme nacionalista que venia proclamant en ses darreres campanyes d'opinió.

Hem volgut esperar conèixer integralment el discurs del senyor Macià i no sols no hi sabem veure les suposades atenuacions sinó que, si és possible, diríem que l'idea secessionista o siga del nacionalisme integral difícilment pot ésser exposada amb més cruesa i radicalisme. Tant, que no ens atrevim a donar als nostres lectors, ni un extracte de lo exposat pel senyor Macià, segurs de que, amb tot i ésser còpia del Diari de Sessions, cauríem en desgrat del senyor Fiscal.

Ja fa temps que venim observant amb sorpresa i disgust com *La Publicitat* no perdona ocasió per a regatejar mèrits i discutir el gran prestigi que arreu de Catalunya té ben guanyat el senyor Macià.

Som nosaltres, ara, els que diem que ens ha paregut veure en la tan recent actuació de «Acció Catalana»—tant, que tot just fa un any que la comença—si no atenuacions de criteri quelcom, que ho fa sospitar.

DIVISA

Una cosa forta hi ha en el món dels homes: és el sentiment. No us rieu, doncs, dels poetes i dels somnadors: ells són a la fi els reis del món; perquè el sentiment és el seu regne i els homes són essencialment sentimentals.

No hi oposeu el vostre ordre mecànic, ni el vostre seny que no palpita, ni la vostra raó que no flameja; perquè la raó, el seny i l'ordre i fins vosaltres mateixos sereu aconseguits per la corrent impetuosa. La folia sentimental sap més que la vostra saviduria, la justícia sentimental es riu de la vostra justícia; **la força sentimental abat les més sòlides construccions.**

Joan Maragall

nuacions de criteri quelcom, que ho fa sospitar.

Qui recordi la conferència d'En Rovira i Virgili al Ateneu, en la que es parlava dels camins de la llibertat de Catalunya i no hagi oblidat els tons radicalíssims que, en el fons i la forma, la constituïen no podrà per menys de quedar sorprès al llegir en el discurs pronunciat pel mateix orador al aplec de Castelló d'Empúries, manifestacions com les que anem a transcriure directament de *La Publicitat*:

«Nosaltres no som dels que no admeten pactes ni converses, no som erissons del tot o res.

»Nosaltres som nacionalistes. Si l'Estat espanyol, pel procediment que podríem dir de lletres escalonades, ens fes concessions, les acceptaríem amb gust. Però continuariem treballant per la total llibertat de Catalunya, sense abdicar en res.»

Paraules com les que hem transcrit, són una mica sospitoses; talment semblen posades en boca d'un home de la Lliga.

Seria menester que, de una vegada aclarissin bé on volen anar i com hi volen anar els homes de «Acció Catalana» perquè a hores d'ara tenen una gran responsabilitat, amb el marge de confiança electoral obtingut.

Fetes aquestes manifestacions, nosaltres saludem per cortesia i per afinitat d'idees, als hostes que demà parlaran a Lleida de nacionalisme. Saludem més especialment encara, a alguns dels oradors, un dels poquíssims elements lliberals de la direcció de la novella i excessivament pomellista agrupació patriòtica.

Afortunadament per a Catalunya, la terra de Lleida ha rebut fa anys ben sembrada i ben conreuada, la llevor nacionalista que nosaltres li portàrem. Per això ens és grat que altres laborants vinguin a portar el seu valiosos esforç a la consecució del ideal comú.

Irmandade Nazionalista Galega

Delegación de Viveiro

10 de Xulio 1923

Sr. Francisco Macià

Moi distinto e admirado siñore: Inda que algo retrasada, ista delegación da «Irmandade Nazionalista Galega» no pobo de Viveiro (Provincia de Lugo, según a división administrativa hespanyola) acordan dirixirse a vostede pol-a miña mediación, pra felicitalo cordial e sinceiramente pol-a sua actitude franca e xúrdia no debate do problema catalan pranteado na poceira noxenta a apodrecida que se chama o Palramento hespañol, actitude que con tanta crueza contrasta coá que ontros persoeiros catalans veñen seguindo.

Saiba vostede, pois, moi distinto siñore, como o seu xeito de onto patriotismo catalan é recibido aquí na Galiza pol-os que, pasenño pro rexamente, van tamén en procura da liberdade da sua patria única.

E saiba tamén, asemada, como n-iste despertare que con tantos azos ven xermolándose na Galiza, os nazionalistas galegos nos decatamos da participación tan grande que á groriosa irman Catalunya lle corresponde.

Adiante na loita emprendida! O esforzo barudo do gran pobo catalán non é xa un

esfuerzo illado. A il escomeza a sumárese a tan escravizada patria nosa que na irman Irlanda olla un luminoso exemplo a seguire.

Incondicionalment fica às suas ordens, como amigo a servidore verdadeiro, o conselleiro da «I. N. G.» en Viveiro (Lugo).

Ramón Villar Ponte

EUSKO GASTEDIJA

Juventud Vasca

BILBAO

Bidebarrieta, 14, 2.

Senyor En Francesc Macià

«L'Estat Català»

Barcelona.

Molt senyor nostre: Amb la major simpatia i admiració, seguim des aquesta terra esclava, la valerosa actuació del Nacionalisme Català, encarnat en l'organització, acapdillada per vostè.

Parlem en nom d'aquesta «Joventut Basca» la més ferma i entusiasta entitat patriòtica que defensa sos anhels d'independència sense eufemismes ni claudicacions i disposats a tot hora, a tot sacrifici per a obtenir-la.

Per ço admirem en vostè l'agitador nacionalista de Catalunya, que amb la seva llealtat i entusiasme per la Causa Nacional de la seva Pàtria ha conseguit iniciar una organització gloriosa de voluntaris d'avantguarda per al dia de l'acció definitiva.

En nom doncs d'aquesta «Joventut» que viu per a la lliberació de la Nació Basca, rebeu la prova més sincera de la nostra admiració. La nostra felicitació a vostè i als seus fidels soldats el nostre millor desig per a l'obtenció total de les seves justes aspiracions.

Per la «Joventut Basca» de Bilbao

El President,

Gatastegi'lar' Elí

ABERI

Diari del Partit Nacionalista Basc

«Catalunya ha triomfat darrerament en son recte camí ascensional. Les tendències regionalistes i de componendes amb l'Estat Espanyol, han caigut soroliosament.

«Acció Catalana» amb la valerosa vibrada dels voluntaris d'En Macià al davant, triomfa en sos alarits de independència pàtria i separatisme.

Es en aquests moments quan s'ha pensat amb la Triple Aliança de Catalunya Galícia-Euzkadi:

I en l'article de referència, al parlar del Nacionalisme Basc, senyala com a representació genuïna del mateix a Aberi an el que «La Publicitat» es dirigeix preferentment per a recollir la lluminosa idea.

Aberi. La seva tendència de defensa de la nostra independència i la seva proclamació de separatisme, tenia que triomfar i així ha sigut. Dintre Euzkadi, ha aconseguit la voluntat de la majoria dels patriotes i a fora; és Catalunya qui ho proclama en prova valiosíssima de la més alta significació i les veus dels patriotes repartides pel món ho confirmen, donant-li preferència i enviant al nostre diari el fruit dels nostres sacrificis.

El nostre triomf és, doncs, indiscutible. Alegrem-nos-en.

Retornem doncs a la nostra primera idea. Hi ha que anar a la constitució de la Triple Aliança que demana la Catalunya separatista.

Fer aquesta aliança, amb organismes que enforquen el seu ideal vers una inútil, impròpia i impos-

Ben aviat sortirà el llibre

La Batalla

Articles de Vibrant - Pròleg del

poeta Joan Salvat Papasseit -

Dibuix - portada de Llamp.

sible confederació de nacionaïtats «ibéricas» seria perillósísim.

Perquè el desig inconscient d'arribar, fa sempre perdre la persistent evolució de les idees; el poble queda sotmès a una insensibilitat perjudicial; després de cansar-se d'ovirar la corba d'una Espanya gran.

Però quan la veu d'unió, és la mateixa veu que proclama la nostra aspiració amb diafanitat, amb abnegació i sacrifici i es coincideix amb nosaltres (anem a cercar la mutua ajuda en un anhel i desig camí!)

Hi ha catalans que són separatistes i gallecs que també ho són? Doncs cal alegrar-nos-en i pensem que al lluitar, mirant-nos en intel·ligència res pot perjudicar a l'anhel lliberador del tres pobles.

Amb els regionalistes mai, i amb els decidits i amb els entregats al més fort anhel de llibertat sempre.

Euzkadi deu recollir per boca dels patriotes bascs, quina encarnació més veritable és Aberi, la veu d'alerta.

El tractat internacional d'aquesta Triple Aliança deu firmar-se.

Som convençuts de que això omplirà de fe i esperança a n'aquesta valerosa joventut luzkalduna que espera inquieta l'hora de la victòria.

Qui podrà derrotar aquest exèrcit, que amb tota l'ànima es llença a la defensa de la seva bandera; a la guerra victoriosa per la pau?

Galícia en Occident, i Catalunya en Orient. I el Nord, aclarit per les fogueres de les nostres muntanyes que feien batre els cors, amb impulsacions incontenibles.

Però encara més. Aquell dia la Triple Aliança, rebrà una nova i esplendorosa llum de la més llunyana terra del Sur. A través de l'Estret i travessant l'Espanya que'ns humilla, arribarà prop nostre una veu ferma que'ns dirà:

«A la Triple Aliança: en moments supremes els pobles esclaus deuen ajudar-se; per a fer més fecund el sacrifici. Als vostres esforços jo uneixo el meu; amb la vostra acció serà també igual la nostra, la de aquesta terra abraçada, que no vol plorar com una dona la pèrdua de la seva llibertat que demana i que costa a n'el nostre poble, molta sang».

I al peu d'aquest missatge un home fort, amb el sol de tota una generació entrat a la pell i els ulls negres, esperançats, posarà el seu nom; i ple d'alegria mora, alif enmitg dels seus soldats que's baten per un gran amor a llur independència i que omplen de glòria els camps d'aquella terra ardenta del Sur.

I com les festes més assenyalades, la cavalleria passarà el galop, en mig de núvols de pols pels pobles i pels aduars; plens de santa rebeldia els cors i «corrent la pólvora» precursora de la gran jornada definitiva.

Llavors quedarà segellada la Quaduple Aliança.

GUDARI

PREMSA NACIONALISTA

EL CRIT DE LA MUNTANYA

Fulla mensual valencianista agrària

Confraternització catalana-valenciana

Aquets dies havem llegit en les planes dels periòdics nacionalistes de Catalunya, apelacions a

una acció de propaganda i col·laboració amb les nacionalistes valencians.

No cal dir lo que ens plauen aquestes veus dels germans nostres, que tenen més desvetllada la personalitat i son al cap del camí de l'ideal, girant-se a vore'ns, febles infants mamrent la dreçera que cal seguir per a marxar al deslliurament de la Patria comú.

Estimem les veus amigues, però amb tota sinceritat els anem a dir lo que a nosaltres ens manca: diners, diners i diners.

El nacionalisme valencià integral, no pot mantindre les seues publicacions ni pot atendre a les despeses que caldrien per a que llurs humils i modestes (econòmicament també) propagadors puguin dur l'apostolat nacionalista per els vilatges orbes que escoltarien amb fruïció el predicament.

Els nacionalistes vers mai han estat protegits, i aqueles nacionalistes de nom que fruien de l'apoi de forces nacionalistes de Catalunya, han aprofitat en Valencia com aquelles forces a Catalunya, per a desacreditar l'ideal.

Sens modesties, que podien ésser funestes, i amb tota sinceritat diem que a Valencia els únics nacionalistes vers som nosaltres, els de *El Crit de la Muntanya* i alguns de la Joventut Valencianista que fan *Fatria Nova*.

Dels altres, si volen direm la història. Ja saben, pnix, els germans de Catalunya lo que cal.

Carnet quinzenal

D'una editorial de «La Publicitat»

Volem parlar-ne: sols dir-ne quatre mots. En Macià parlà suara al Parlament espanyol i després d'unes declaracions plenament separatistes, en un moviment humà els parlà d'una Federació ibèrica. Nosaltres que fem grup al redós dels principis bàsics d'Estat Català no ens produí cap mal efecte que l'home en un acte humà, passional, parlés tal com parlà. En Macià és el pur separatista, sent el problema sense elucubracions ni raonaments, tal com el sent el poble, mai tampoc ha volgut ésser el definidor de teoritzacions sinó l'home que fa practicable qualsevol d'aquestes teoritzacions, el que fins ara sols ha demanat la puresa dels sentiments. Per tant, ens estranyà una referència de «La Publicitat», publicada dies després de la intervenció parlamentària d'En Macià. Deia que ells no posaven limitacions a l'idea de llibertat nacional, fent referència a les paraules d'En Macià. Això és el que cal escatir. Parlem-ne.

Són perdonables els errors a les persones de bona voluntat, ço que no és perdonable és que els homes nou vinguts al nostre camp, del que en tenim alegria, que després d'un fred raonament, que després d'unes deduccions gairebé metafísiques han acordat rebatejar-se en les aigües que ho ferem nosaltres fa temps, continuïn emprant un sistema que no du enlloc. El ver nacionalista, i més quan pertany a ço que hem donat per dir-ne intel·lectuals, sap que la concepció política d'En Prat de la Riba, bescantada i retrobada per ells mateixos, va més enllà o més ençà del nacionalisme, però que no és pregonament nacional. Sap que no cal malparlar d'eleccions per

a fer-ne quan amb llurs diners hom podria bastir-ne escoles. Sap que no cal titllar als que sempre hem sigut nacionalistes d'energümens perquè creiem solament en la violència, car és el darrer camí si hom vol ésser sincer i no és castrat. Ni parlar d'altres mil coses, facècies personals d'un disgraciós que vol tacar la puresa d'un home, amb llur intel·ligència a sou en altre temps de «La Veü» i «La Publicitat».

Amics, cal ésser clars, que cada u culli de sa pròpia hisenda.

Vers una intel·ligència nacionalista

Es de bell nou plantejada la qüestió d'una intel·ligència entre els nacionalismes peninsulars. Volem dir-ne quatre mots, sincera expressió del pensament nostre en matèria d'importància indubtable, car si això es realitzés, la lluita comuna per la mútua independència dels pobles intel·ligenciats, pendria un aspecte diferent a l'actual d'isolament, ço que fa que no sien els mutuels batecs.

Coneixíem de temps la tasca importantíssima dels nacionalistes euskars, no hem oblidat el conreu de nostres relacions amb els germans de Galícia. Ço fa que tinguéssim alt sentit de la realitat amb que fins suara Catalunya es trobava, per tant nosaltres fora d'un intercanvi mai haguéssim pretés aquesta intel·ligència a base exclusiva d'independència nacional, quan nostre nucli era reduït i sols en l'aire s'esventaven les prédiques d'un espanyolisme ideològic encobert amb el mot regionalisme.

Aquest intercanvi l'iniciarem des de les planes d'un modest periòdic, petit aplec de purs nacionalistes. Sabíem la distància espiritual del nostre i del llur nacionalisme. Amb tot era un sol plet per ambdós de llibertat nacional a través del prisma racial de cada poble.

Parlem principalment del poble base. La seva més intensa propaganda per ésser un nucli més extens ens aportava una més contínua vibració constant de llurs veus. En aquest pla admiràvem la sinceritat d'exposició nacionalista, cosa de que mancàvem nosaltres. Ens donava goig als ulls

la valenta actuació dels nuclis extrems dels biscuitarres. En ells com en nosaltres hi havia un sector de puresa: un sector d'actuació intervencionista de cara a Espanya. Esperàvem amb dalit l'«Aberi», llavors setmanari que, més agudament que nostre sector, d'esquena a Espanya, s'abeurava en el doll d'aigua inestroncable de l'ideari de la raça.

En aquest pla, mal podem parlar d'intel·ligència, que, o hauria sigut migrada o hagués emprat un lèxic i una actitud deslligada en absolut del veritable sentit nacional.

Un sentit nacionalista ambigu, un veritable ideari regionalista espanyol era la política dominant en el nostre poble, l'únic sector que rebutjava llavors aquests principis que tenien en realitat llur arrel en una pregonera espanyolisme. Una forti-

tud ideològica, però mancada d'una visió separatista era la tònica dominant a Biscaia, excepte el sector suara esmentat.

L'intel·ligència era llavors difícil. Avui la actuació respon tant a Catalunya com a Biscaia a una actitud nacional, els trets singulars d'ambdues races, van prenent els caires d'una fortitud que s'aferma dia per dia. No parlem de Galícia, car si el nucli és poc extens, respon de bon principi a una idea generosa com la nostra, llibertària.

Avui podem parlar-ne. Preparar-nos per a anar de dret a un Congrés on pactem, sense immiscuir-nos en les qüestions internes dels pobles junyits a Espanya.

Un intercanvi espiritual afavoriria aquesta tasca. Esperem veure'ns correspostos. Per part nostra, continuarem aquesta labor, esperant-ne uns fruits òptims.

La intervenció parlamentària del Sr. Macià a les Corts espanyoles

(Extracte oficial)

El senyor Macià.—Anava, senyors diputats, a parlar més extensament de lo que vaig a fer-ho, mes en atenció al prec del senyor President de la Cambra, vaig a exposar únicament la nostra posició separatista davant d'Espanya.

Després d'haver perdut Catalunya les seves llibertats en 1714, quedà reduïda en un país pobre, per haver se-li privat de comerciar amb les Indies i a més per altres causes provinents de l'opressió que ja llavors Espanya sometia a la terra catalana... Catalunya anava perdent la seva personalitat, com prova n'era la de que molts escriptors catalans escrivien en castellà.

El senyor Companys.—Ço mateix passa ara amb molts diputats de la Lliga Regionalista, amb les seves relacions particulars i familiars.

El senyor Vicepresident (Vicenti).—Ja sabem que Catalunya fou capital d'Espanya en temps d'Ataulf.

El senyor Macià.—Jo no sé si S. S. està disposat a tractar la qüestió seriament o pronunciar paraules que conviden a riure an els senyors diputats, però a mi poc m'importa la conducta de S. S. perquè diré ço que tinc de dir.

El senyor Vicepresident.—Quatre cents dotze anys de l'Era Cristiana. Dic això no per a ofendre a ningú, sinó per a demostrar que també sé Història d'Espanya. (Protestes).

El senyor Macià.—Jo no parlo de la Història d'Espanya. Ço que S. S. diu no és gens formal i no consento que continui.

El senyor Companys.—No són paraules adequades a l'alt càrrec que S. S. ocupa. Des dels escons potser estarien bé.

El senyor Vicepresident.—Jo no discuteixo de mala fe i no penso ofendre a ningú.

El senyor Macià.—Ara rectifica S. S., però millor fora que no ho hagués dit.

El senyor Martínez Domingo.—Les paraules de S. S. són impròpies d'un President. (Rumors i protestes).

El senyor Vicepresident.—Ha sigut una paraula dita sens ànim de molestar. Si és que s'ofèn S. S. dispensi'm.

Un senyor diputat.—L'assumpte és massa greu per a fer hi broma.

El senyor Macià.—Fa temps que homes abnegats i plens de fe i entusiasme, recorregueren tot Catalunya predicant els ideals redemptors del nacionalisme, ço que produí una revolta veritable en la consciència catalana. Aquesta acció d'apostolat donà vida, més tard, a Solidaritat Catalana, que no era altra cosa que el balbuceig incipient d'una raça que anava a aspirar a la seva vida lliure. Solidaritat es dividí i ben aviat els partits polítics que la composaven iniciaren una lluita fratricida, en la que emplearen malaguanyats esforços en destruir se mútuament. Era aquesta una nota sintomàtica de l'espanyolització dels catalans i que perdurava encara. L'esforç contra l'Estat opressor i tirà anà min-

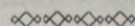
Patriotes!

“L'Estat Català” ve realitzant un esforç editorial, encaminat a arribar a ésser el “vademecum” del Nacionalisme Català Radical.

L'Oficina de Redacció i Propaganda del mateix, us prega la seva propagació.

LA TRALLA

Setmanari de propaganda nacionalista

ESTAT CATALÀ

Publicació d'organització nacionalista

vant. Per l'afany de poder, aquests partits lograren obtindre dels governs de l'Estat totes les complascències, i així anaren claudicant fins arribar un d'ells a la cooperació a l'obra de govern, d'aquest govern, que representava l'opressió dels seus més íntims sentiments, talment com ha dit el senyor Martínez Domingo. Efectivament, a Catalunya, considerem els bons patriotes que això significava una traïció an els nostres furs i sants ideals de llibertat. (*Un senyor diputat*.—La traïció seria dels regionalistes). Ço és lo que jo dic i així mateix els hi ha dit el poble de Catalunya. Vosaltres amb el vostre desconeixement del problema català—per lo molt poc que coneixeu l'ànima catalana—us cregueren que ja no hi havia problema català, fins que ja no esmentaveu per a res aquest problema en cap dels darrers missatges de la Corona. Efectivament, en el poble s'havia produït un desencant i el pessimisme havia guanyat terreny, semblant talment que la flama de la foguera patriòtica s'havia extingit. Però restava encara el caliu i prompte aquell foc esmortuït flamejà amb més força, amb una força tal que arribà a uns recones on mai l'ideal alliberador de Catalunya havia arribat. Va arribar llavors el moment dels que sempre havíem actuat en aquell pur i recte sentit nacionalista, anava a entrar en la lluita política. Sabíem que aquell caliu invadiria de flames tot Catalunya, però també sabíem que adquiríem responsabilitats majors.

L'error va ésser la lluita entre els distints partits catalans. Era precis aixecar novament l'ànima catalana i no tornar a reproduir els mateixos errors i era també precis anar a situacions més efectives i involucram el front únic.

Espanya no ha concedit de bon grat ni una llibertat col·lectiva, an els pobles que ha tingut sotmesos. Portugal, Cuba, Filipines, totes les Repúbliques Americanes, per a obtindre la seva Independència han hagut d'apel·lar a la violència. El dilema, doncs, s'ha plantejat així: o nosaltres continuem baix l'opressió de l'Estat opressor, en esclavitud moral i material àdhuc, o anem a alliberar-nos per la violència. No resta altra solució.

El senyor Vicepresident (Vicenti).—En Espanya no està permès més que procedir dintre les lleis.

El senyor Macià.—Serà dintre les lleis fins que arribin moments definitius.

El senyor Ròdes.—Està permès presentar dilemes.

El senyor Vicepresident.—Ço que acabo de dir, encaixa perfectament amb el lloc que sóc.

El senyor Macià.—Jo, senyors diputats, entenc que és preferible dir, amb la llealtat i noblesa que jo procedeix sempre, com pensa aquest sector d'opinió. Es que us creieu que jo vaig a suposar que esteu quelcom d'acord amb mi? Jo us dic que no. Per això jo us parlo clarament, perquè us en feu càrrec ben clarament de ço que pensem.

Doncs, bé; a Catalunya es prepara, s'organitza una força catalana per a oposar-se a la tirania de l'Estat espanyol.

El senyor Ordóñez.—D'això se n'assabentarà el senyor ministre de Gràcia i Justícia. S'està anunciant la comissió de delictes.

El senyor Macià.—Jo responc de les meves paraules.

El senyor Nogués.—Un delictes que cometen dos milions d'espanyols.

El senyor Macià.—Vosaltres, no teniu idea de l'estat actual del poble de Catalunya. Jo us ho dic sincera i noblement.

El senyor Nogués.—I diu la veritat.

El senyor Macià.—Jo tinc idea perfecta d'aquesta gran responsabilitat meua i dels amics que tinc prop meu. Però no volem que aquesta responsabilitat caigui damunt un home per molt prestigi i abnegació que tingui. No és això prou. És precis que qui organitzi un moviment revolucionari i qui dongui l'ordre de manament, sigui l'expressió del sentiment del poble. Ni un home, ni un partit. Per això nosaltres anem a la formació de l'Estat Català, on tot Catalunya hi serà representada.

Sabem que una guerra és una crisi dolorosíssima que els pobles passen en moments determinats de la seva història; mai tan justificats que quan se tracta d'obtindre la llibertat i plena sobirania. Sabem que una guerra és un drama amb totes les seves passions, amb coses sublimes, amb casos heroics... i també sabem les hores de defallença que ens demostren la valor de la part moral sobre ço material. Per ço estem segurs de que la primera victòria és l'haver guanyat per la causa de Catalunya, aquest valor moral que l'incorporarem a l'Estat Català, per a que tots els elements catalans hi aportin el seu valor i prestigi, sense renunciar a cap, per mínuscol que s'apreciï.

I ara jo us dic que és molt possible, donada la manera d'ésser dels governs espanyols, que aneu a una repressió violenta. Si es que aneu an aquesta repressió, ja va dir En Marçal Domingo, que des d'aquell moment els elements d'esquerra es posarien al nostre costat, i jo us dic que de molts altres sectors vindran elements al nostre costat. Penseu-s'hi bé si veritablement aneu an aquesta repressió. Llavors un gran front comú s'originaria immediatament.

Ens doldrà per la sang que podrà córrer, però aquesta sang haurà acabat l'obra que vosaltres mateixos haureu facilitat.

Nosaltres som homes de llibertat i de democràcia i aspirem a la llibertat absoluta de la nostra terra; dins els nostres programes hi vinculem totes les llibertats, però damunt de tot hi volem la consecució de la Independència de Catalunya, passi ço que's vulgui.

Aquestes responsabilitats són grosses. Sols el sacrifici pot alliberar els pobles. Nosaltres posem a prova an el poble català. Es vol la llibertat? Doncs abnegació i sacrifici és ço que cal. De no ésser així, no tindríem dret a aixecar la veu, ni demanar l'almoïna d'una Autonomia.

El dia que, seriament, vulgueu tractar del problema, nosaltres no hi vindrem, sinó que hi vindran els regionalistes o els de l'esquerra catalana. Ben aviat s'hauran de convèncer que, amb vosaltres, no s'hi pot tenir tractes.

Feu el tracte vosaltres. Nosaltres seguirem el nostre camí ascendent i creiem que molt aviat—no tan aviat com nosaltres voldríem—però que en definitiva no passaran molts anys per a que'ns dongueu motiu per a que sigui un fet l'alçament d'un poble que té la ferma decisió d'obtindre la seva llibertat. (Rumors).

Parlem-ne dels que pacten amb l'enemic

El senyor Nicolau d'Oliwer, es veu que pateix, com els seus companys d'Acció Catalana; de l'obsessió de l'energumenisme macianista.

Així en parla en aquells xirois articles diumengers o des les fulles que l'honorable Consell Central d'«Acció Catalana» dirigeix a l'opinió nacional.

I vinga parlar del pacte de Lleida; que'ls «bons patriotes» d'«Acció Catalana» suposen entre el senyor Macià, la «Joventut Republicana» de Lleida i els germans Riu.

Sobres el pacte de Lleida, el senyor Macià l'ha explicat abasiament i a juí de tots els patriotes, amb un article des de «La Tralla». Nosaltres volem parlar del pacte Vilanova—Sant Feliu on per uns mateixos vots han sortit un diputat regionalista, dos d'«Acció Catalana» i un ex reformista i avui albista.

Com se veu els que pacten amb l'enemic són els senyors d'«Acció Catalana».

I per mostra, al poble de Sant Joan Despí, on els adherits a «Acció Catalana» votaven la següent candidatura: Bassols—d'«Acció Catalana»—Massó i Llorens—id.—i Eduard Micó, albista.

Notéres d'estrany, perquè aquests mateixos patriotes d'«Acció Catalana» i Sant Joan Despí posaven en castellà els lletresos del seu poble dient així: *Calle de don Enrique Prat de la Riba*; *Calle de la Carretera*, etc.

Quan els crits de protesta van arribar a Madrid, els castellans van dir: són quatre bojos. A Flandes havien sigut quatre esparacats; a l'Amèrica quatre bandits. Deien els antics que quan els déus volien perdre algú, de primer li feien perdre el seny.

Pere Corominas

Patriotes!

A tots els que'ls hi sigui fàcil la lectura en llengua francesa, que's facin enviar l'obra:

Pour former un tireur

Preu: 1'50 francs

Bibliothèque Larousse

PARIS - Rue Montparnasse, 17